

MEMORIE VAN TOELICHTING BIJ HET ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET ENERGIEDECREET VAN 8 MEI 2009

DAMES EN HEREN,

I. ALGEMENE TOELICHTING

I.1. SITUERING

BELEIDSDOMEIN: Omgeving

BELEIDSVELD: Energie

I.2. INHOUD

I.2.1. Inleiding

Vlaanderen neemt zijn verantwoordelijkheid in de globale strijd tegen klimaatverandering en wil de komende jaren verdere stappen zetten om het energiesysteem koolstofarmer en duurzamer te maken. Met het oog op het realiseren van de Vlaamse energie- en klimaatdoelstellingen zetten we in op het verbeteren van de energie-efficiëntie van ons gebouwenpark, het verhogen van het aandeel hernieuwbare energiebronnen in de energievoorziening, het flexibeler en beter maken van onze energie-infrastructuur, en terwijl zorgen we dat de energiefactuur betaalbaar blijft voor gezinnen en competitief voor ondernemingen.

We zien dat er in het Energiedecreet van 8 mei 2009 reeds heel wat maatregelen zijn opgenomen die hierop inspelen. Men denke aan de renovatie-eis bij niet-residentiële gebouwen uit artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het verbod op aardgasaansluitingen bij nieuwe grote verkavelingen, grote groepswooningbouwprojecten en grote appartementsgebouwen uit artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Een andere maatregel, namelijk het verbod op de plaatsing of vervanging van stookolieketels, is op 20 oktober 2021 aangenomen in het Vlaams Parlement¹, en het decreet werd vervolgens op 22 oktober 2021 door de Vlaamse Regering bekrachtigd.

We stellen echter vast dat de ambities uit het VEKP op het vlak van emissiereductie in de residentiële sector onvoldoende vlot lijken te worden verwezenlijkt. Er is zodoende – ook met het “*fit for 55*” pakket van de Europese Commissie in gedachte – een versnelling noodzakelijk om de burger via in eerste instantie “nudging” en in tweede instantie via verplichtingen in te schakelen in de energietransitie van het gebouwenpark naar meer emissie- en milieuvriendelijke verwarmingstechnieken.

De Vlaamse Regering nam daarom op 5 november 2021 extra maatregelen bovenop het reeds bestaande Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 om de klimaatverandering tegen te gaan.² Vlaanderen verhoogt haar ambitie en wilt de broeikasgasemissies in de niet-ETS sectoren tegen 2030 met 40% reduceren (in plaats van 35% zoals voorzien in het oorspronkelijke VEKP) ten opzichte van 2005.

Om bij te dragen aan de reductie van broeikasgasemissies en energie-efficiëntie van de gebouwensector wordt voorgesteld om in uitvoering daarvan een aantal bijkomende maatregelen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 op te nemen op het vlak van

---

¹ Parl. St. Vlaams Parlement (2020-2021), St. 813

² Zie de Visienota aan de Vlaamse Regering betreffende bijkomende maatregelen Klimaat (VR 2021 0511 DOC.1237/1)

aardgasaansluitingen en de renovatie van residentiële gebouwen. Deze maatregelen worden besproken onder punt I.2.2 en punt I.2.3.

I.2.2. Aardgasaansluitingen

Condenserende aardgasketels zijn op dit moment nog steeds het meest voorkomend, zoals ook blijkt uit de hierna volgende statistische gegevens afgeleid uit de ingediende EPB-aangiftes voor de periode 2016-2020:

	Percentage opwekkingstoestellen op stookolie	Percentage condenserende ketels op aardgas	Percentage warmtepompen
2016	0,22%	83,64%	16,28%
2017	0,17%	83,65%	15,37%
2018	0,22%	83,20%	15,60%
2019	0,21%	82,80%	15,32%
2020	0,12%	81,79%	16,69%

Tabel 1 –percentage opwekkingstoestellen met energiedrager stookolie per indienjaar van de EPB-aangifte voor nieuwbouw

Aantal aangiftes nieuwbouw (met installaties)	
2016	29983
2017	30539
2018	29231
2019	31811
2020	33684

Tabel 2 – aantal aangiftes met energieprestatie (nieuwbouw) per indienjaar

Hierbij moet opgemerkt worden dat een bouwproces een zeker doorlooptijd heeft en dat de afgelopen jaren ook nog EPB-aangiften werden ingediend voor oudere aanvraagjaren. In die cijfers zijn de effecten van het aardgasaansluitingsverbod bij grote verkavelingen, grote groepswooningbouwprojecten en grote appartementsgebouwen, als vermeld in artikel 3.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en artikel 3.1.62 van het Energiebesluit van 19 november 2010, nog niet in gerekend aangezien dat verbod maar van toepassing werd op projecten met aanvraag van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2021.

Ca 75 à 80% van de EPB-aangiftes voor nieuwbouw en IER heeft momenteel nog een aardgascondensatieketel als hoofdverwarming. In nieuwbouw is de isolatieschil dermate goed, dat er in de meerderheid van de dossiers sowieso al lage temperatuur afgiftesystemen worden geplaatst. De installatie van een warmtepomp kan dan ook zonder bijkomende aanpassingen en de keuze voor een gasketel is op dit moment puur economisch en door gewoonte gedreven. De installatie van warmtepompen in nieuwbouw kan echter snel zorgen voor CO₂-reducties. Indien de gasketel enkel nog wordt toegelaten in combinatie met een elektrische warmtepomp zal er naar verwachting in veel gevallen al geopteerd worden voor een warmtepomp zonder fossiele ondersteuning. Gerekend met gemiddeld 30.000 nieuwe woningen/jaar, gaat het om 24.000 woningen met aardgasketels. Er wordt van uitgegaan dat, als een gasketel enkel nog toegestaan is in een hybride warmtepomp, 14.000 woningen zullen opteren voor een hybride warmtepomp, 8.000 woningen zullen opteren voor een warmtepomp (zonder gasketel) en 2.000 woningen voor een aansluiting op een warmtenet. Uitgaande van een gemiddeld gebruik voor verwarming en sanitair warm water in een nieuwbouwwoning van 3.785 kWh op basis van fossiele brandstoffen, 2.746 kWh op basis van een hybride

warmtepomp (aandeel gasketel/warmtepomp 50/50) en 1.708 kWh op basis van een warmtepomp, bedraagt de besparing 1.039 kWh per bijkomend geplaatste hybride warmtepomp en 2.077 kWh per bijkomend geplaatste warmtepomp. Voor het warmtenet wordt ervan uitgegaan dat de restwarmte afkomstig is van de industrie in de helft van de gevallen (1.000 woningen) en dus een besparing van 100%. De andere 1.000 woningen zullen aangesloten zijn op een warmtenet met groene warmte.

Dit levert een besparing op van 38,73 GWh per jaar, waarvan al 9,5 GWh werd ingerekend in het huidige VEKP in nieuwe grote verkavelingen en appartementsgebouwen. Dit levert een besparing op van 175 GWh in 2030, of een cumulatieve besparing van 614 GWh voor de periode 2023-2030. Op basis van een omzettingsfactor van 0,00020196 ton CO₂/kWh aardgas levert dit een CO₂-reductie op van 0,035 Mton CO₂ in 2030, of 0,12 Mton CO₂ gecumuleerd over de periode 2023-2030. Rekening houdend met een uitvoeringstermijn van 2 jaar en een stabiele nieuwbouwmarkt wordt de besparing na 10 jaar cumulatief ingeschat op 1,05 TWh en 212 kton CO₂. Na 20 jaar loopt dat verder op tot 4,99 TWh en 1 Mton CO₂.

Voor de kostprijs van het overstappen naar een warmtepomp heeft daarbij impact. De aansluiting op een warmtenet wordt normaal gezien immers begroot als equivalent van een gasinstallatie ('niet meer dan gas'-principe). De plaatsing van een individuele gastank heeft als meerprijs de jaarlijkse huurprijs van deze tank (€60 à €150 per jaar, inclusief onderhoud en keuringen).

De initiële investering voor een warmtepomp is beduidend duurder dan voor een gascondensatieketel. Voor een gemiddelde nieuwbouw bedraagt de kostprijs:

- Aardgasketel: 3.500 euro;
- Lucht-Lucht warmtepomp: 7.000 euro;
- Lucht-Water-warmtepomp: 8.000 euro;
- Bodem-Water-warmtepomp: 17.000 euro.

In combinatie met de hogere gebruikskosten (die weliswaar gedeeltelijk gecompenseerd worden door een betere efficiëntie van de warmtepompen), door de op dit ogenblik hoge verhouding tussen elektriciteitsprijs en aardgasprijs in Vlaanderen wordt er meestal gekozen voor een aardgasketel in plaats van een warmtepomp. In Nederland, waar de aardgasprijs hoger is dan in Vlaanderen en de elektriciteitsprijs beduidend lager, leidt dat tot een kostenoptimale oplossing voor warmtepompen, wat zich vertaalt in een verkoopcijfer voor warmtepompen dat in 2018 dubbel zo hoog lag dan in Vlaanderen.

Enkel als de elektriciteitsprijs in verhouding tot de gasprijs afneemt, zal de warmtepomp een meer kostenoptimale oplossing kunnen worden. Een vergelijkende berekening voor een woning met een warmtevraag van 10.000 kWh met de energieprijzen in Nederland leert ons dat op die manier de warmtepomp wel kostenoptimaal is.

			Gasketel, Efficiëntie 1	Lucht-Lucht WP Efficiëntie 3,3	Hybride WP 80% warmtevraag Efficiëntie 3,8	Lucht-Water WP Efficiëntie 3,8	Bodem- Water WP Efficiëntie 4,8
	Investering	Installatie (€)	3500	7000	5000	8000	17000
	Aansluiting	Aardgas (€)	1300	0	1300	0	0
VL	Energie kost 15j	Aardgas 0,055 €/kWh (i=2,5%)	9863	/	1973	/	/
		Elektriciteit 0,2545 €/kWh	/	11568	8037	10046	7953

	Totaal VL		14663	18568	16310	18046	24953
NL	Energie kost 15j	Aardgas 0,101 €/kWh (i=2,5%)	18111	/	3623	/	/
		Elektriciteit 0,1361 €/kWh	/	6186	4298	5372	4253
	Totaal NL		21611	13186	12921	13372	21253

Tabel 3 – vergelijking case warmtepomp energieprijzen Vlaanderen - Nederland

Voor een nieuwbouw woning met zonnepanelen en een warmtepomp, ziet de totale kost op 15 jaar er als volgt uit. Hierbij gaan we uit van een terugleververgoeding van 0,04 €/kWh en een zelfverbruik van 24%.

	Gasketel	Lucht-Lucht WP	Hybride WP	Lucht-Water WP	Bodem-Water WP
Investering warmtepomp (€)	3500	7000	5000	8000	17000
Investering PV op 15 jaar (dus 0,6 * kost op 25 jaar) (€)	0	2248	1562	1953	1546
Aansluiting aardgas (€)	1300	0	1300	0	0
Kosten aardgas 15 jaar	9863	/	1973	/	/
Kosten elektriciteit 15 jaar	/	7380	4715	6409	5074
Totale kost op 15 jaar	14663	16628	14550	16361	23620

Tabel 4 – vergelijking case warmtepomp in nieuwbouw Vlaanderen met zonnepanelen

Om bovenstaande redenen wordt met betrekking tot nieuwbouw een graduele aanpak voorgesteld.

- Artikel 4.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 begrenst de aansluitingskost bij aardgas op 250 euro. De aardgasdistributienetbeheerder mag voor de aansluiting van een aansluitbare wooneenheid of gebouw op het aardgasdistributienet in de gebieden in het geografische gebied waarvoor hij werd aangewezen, een maximale prijs aanrekenen van 250 euro als cumulatief aan de volgende voorwaarden wordt voldaan : 1° de aardgasleiding langs de openbare weg waar de aansluitbare wooneenheid of het aansluitbare gebouw gelegen is, heeft voldoende capaciteit; 2° er is maximaal 20 meter afstand tussen de aardgasleiding en het toekomstige afnamepunt; 3° de gevraagde capaciteit van de aansluiting is lager dan of gelijk aan 10 m³(n) per uur; 4° de gevraagde leveringsdruk is gelijk aan 21 of 25 mbar. Als de aardgasdistributienetbeheerder om technische of economische redenen toch beslist om een niet-aansluitbare wooneenheid of gebouw gelegen in een gebied bestemd voor bewoning via een onderboring aan te sluiten op een aardgasleiding aan de overkant van de straat, mag hij in het geografische gebied waarvoor hij werd aangewezen, voor de aansluiting een maximale prijs aanrekenen van 250 euro als cumulatief aan dezelfde vier voormelde voorwaarden is voldaan. Die begrenzing houdt de facto een subsidiëring in van nieuwe aardgasaansluitingen door de bestaande aardgasgebruikers. De meerkost boven de 250 euro wordt immers als openbaredienstverplichting in de algemene aardgasdistributietarieven verrekend. Als eerste stap wordt voorgesteld om de begrenzing van de aardgaskost bij nieuwe aardgasaansluitingen bij nieuwbouw daarom af te schaffen. Voor bestaande gebouwen wordt de beperking behouden. Deze maatregel zorgt ervoor dat elke nieuwe netgebruiker door zijn aardgasdistributienetbeheerder vanaf de inwerkingtreding van deze maatregel de reële aansluitingskosten zal worden aangerekend (gemiddeld is die reële aansluitingskost ongeveer 1200 à 1300 euro), waardoor de kost boven 250 euro niet langer zal worden gesolidariseerd door middel van de aardgasdistributietarieven (dus in de factuur van de andere gezinnen die met aardgas verwarmen). Anderzijds zal het beëindigen van die

subsidiering van aardgasaansluitingen er toe leiden dat andere meer duurzame technologieën (warmtepompen, thermische energie gedistribueerd via warmtenetten) een meer kostenoptimale keuze worden vis-à-vis aardgas. Hiertoe dient artikel 4.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden aangepast. Deze maatregel zal voor nieuwbouw in werking treden op 1 juli 2022.

- Bij nieuwbouw waar de aanvraag van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen plaatsvindt vanaf 1 januari 2023 zal niet langer enkel een gascondensatieketel mogen geïnstalleerd worden, maar moet minstens de gasketel gecombineerd worden met een warmtepomp. Omwille van het feit dat de afdeling Wetgeving van de Raad van State in haar advies nr. 70.736/3 stelde dat, alhoewel deze maatregel inhoudelijk en juridisch te verantwoorden is, zij toch eerst als technisch voorschrift conform richtlijn (EU) 2015/1535 moet worden aangemeld, werden de bepalingen hieromtrent uit dit ontwerpdecreet gelicht en verschoven naar een ander decretaal initiatief zodat deze aanmeldingsplicht en bijhorende standstillverplichting kan worden gerespecteerd. De vooropgestelde timing van inwerkingtreding van deze maatregel blijft echter onveranderd.
- Ook zal het minimaal aandeel hernieuwbare energie voor zowel residentiële gebouwen als voor niet-residentiële gebouwen waar de aanvraag van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen plaatsvindt vanaf 1 januari 2023 worden verhoogd. Dit vereist een aanpassing van het Energiebesluit van 19 november 2010.
- Vanaf 1 januari 2026 zullen de aardgasdistributienetbeheerders als een volgende stap met het oog op fossielvrije verwarming niet meer in aansluitingen op het aardgasdistributienet voorzien voor residentiële en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf die voormelde datum een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw wordt aangevraagd. Dit betreft dan ook een uitbreiding van het bestaande verbod op aardgasaansluitingen dat reeds van toepassing is bij grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten en grote appartementsgebouwen, en dat heden reeds is opgenomen in artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Aardgas, propaan- en butaangas stoten bij verbranding respectievelijk $\pm 0,202$ ton CO₂ per MWh, en $\pm 0,227$ ton CO₂ per MWh uit. Het heeft dan ook weinig zin om omwille van redenen van emissiereductie nieuwe aansluitingen op aardgasdistributienetten te verbieden als vanuit bepaalde partijen uit de gasector initiatieven worden genomen om in nieuwe verkavelingen kleinschalige distributienetten voor bijvoorbeeld propaan aan te leggen. De aanleg en uitbating van dergelijke netten gaat weliswaar tegen de algehele filosofie van het netbeheer in, maar is strikt genomen momenteel door het Energiedecreet van 8 mei 2009 niet verboden. Daarom wordt tot slot ook een maatregel voorgesteld die de aanleg van dergelijke netten verbiedt als er ook geen aardgasaansluitingen in de zone toegelaten zijn.

I.2.3. Het opleggen van renovaties bij residentiële gebouwen

Via artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en artikel 9.3.1 e.v. van het Energiebesluit van 19 november 2010 is in uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord reeds voorzien in de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om te bepalen dat niet-residentiële gebouwen bij een notariële overdracht in volle eigendom, of bij het vestigen van een opstalrecht of erfpacht binnen een gestelde termijn na het verlijden van de authentieke akte aan een minimaal energieprestatieniveau moeten voldoen. De Vlaamse Regering heeft van deze delegatie reeds gebruik gemaakt en via het besluit van de

Vlaamse Regering van 9 juli 2021³ een dergelijke verplichting in het Energiebesluit van 19 november 2010 ingeschreven. Die verplichting treedt in werking op 1 januari 2022.

Ook bij residentiële gebouwen is het aangewezen om via een gelijkaardige maatregel de eigenaars van residentiële gebouwen aan te zetten om de klimaatvoetafdruk van hun nieuw verworven residentieel gebouw te verkleinen. Daarom wordt voorgesteld om de in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziene delegatie uit te breiden tot residentiële gebouwen.

Hierbij blijven de algemene principes uit dat voormelde decreetsartikel behouden. De uitvoering van de maatregel wordt opgelegd aan respectievelijk de eigenaar, de opstalhouder, of de erfpachter na een notariële overdracht in volle eigendom, of bij het vestigen van een opstalrecht of erfpacht. Dit betekent naar analogie met de bestaande maatregelen bij niet-residentiële gebouwen, zoals opgenomen in artikel 11.2/2.1, §1, tweede lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009, ook dat in geval, na de verkoop van het residentieel gebouw gedurende de looptijd van de maatregel die op het gebouw rust: 1° het residentieel gebouw wordt geërfd, de uitvoering van de maatregel overgaat op de erfgenaam of legataris. De erfgenaam of de legataris moet dan binnen de resterende termijn voldoen aan het minimaal energieprestatieniveau dat de erflater diende te halen; 2° het residentieel gebouw wordt geschonken of verkocht of een opstalrecht of erfpacht wordt gevestigd, de uitvoering van de maatregel overgaat op de koper of de ontvanger van de schenking of de erfpachter of opstalhouder. De koper, de ontvanger van de schenking, de erfpachter of de opstalhouder moet dan binnen de resterende termijn voldoen aan het minimaal energieprestatieniveau dat de verkoper of schenker of erfpachtgever of opstalgever zelf diende te halen. Indien het te behalen minimaal energieprestatieniveau sindsdien werd verstrengd, wordt bijkomend aan de nieuwe eigenaar, erfpachter of de opstalhouder opgelegd om binnen een gestelde nieuwe termijn na het verlijden van de authentieke akte aan dat verstrengde minimaal energieprestatieniveau te voldoen.

M.a.w. de nieuwe koper, de ontvanger van de schenking, de erfpachter of de opstalhouder moet binnen de resterende termijn aan de maatregelen die op de voormalige koper rustten nog voldoen (in de hypothese dat dit nog niet zou zijn gebeurd) en tegelijk begint in het geval deze het minimale energieprestatieniveau tussen de eerste en de tweede verkoop voor nieuwe verkopen zou zijn aangescherpt een nieuwe termijn te lopen waarbinnen ook aan die aangescherpte eis moet zijn voldaan. Een gelijkaardige bijkomende maatregel is in geval van erfenis niet billijk: in dat geval moet de erfgenaam of legataris alleen aan het origineel opgelegde minimale energieprestatieniveau voldoen, maar niet aan het ondertussen verstrengde niveau.

Het is aan de Vlaamse Regering om hier bij uitvoeringsbesluit concreet invulling aan te geven. Deze minimale eisen kunnen zodoende naargelang de aard van de gebouwen (bijv. rijwoning, alleenstaande woning, appartement,...) verschillen.

Als flankerend beleid bij deze maatregel wordt voorgesteld om het toepassingsgebied van de energielening+ en het renteloos renovatiekrediet vanaf 1 januari 2023 uit te breiden: niet-energiezuinige woningen die tot label D renoveren kunnen een energielening+ krijgen van 20.000 euro; niet-energiezuinige appartementen kunnen een lening van 20.000 euro krijgen als ze renoveren tot label C en 10.000 als ze renoveren tot label D. Voor de rentesubsidie zullen gelijkaardige voorwaarden gelden. Dit vereist evenwel een aanpassing van het Energiebesluit van 19 november 2010.

---

³ Besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de invoering van een renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen en bepalingen over het energieprestatiecertificaat voor niet-residentiële gebouwen, BS 10 augustus 2021.

I.2.4. Aanpassingen met betrekking tot de energieprestatiecertificaten

Gebouwen die overgedragen worden in volle eigendom, middels opstal of erfpacht moeten krachtens artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 binnen vijf jaar na overdracht voldoen aan enkele energiebesparende maatregelen. Het energieprestatiecertificaat zal daarbij een belangrijke tool vormen in het handhavingstraject van deze verplichting. Zo zal aan de hand van dit document op het moment van overdracht nagegaan kunnen worden of de gebouweenheden onder het toepassingsgebied van de verplichting vallen of niet. In sommige gevallen stelt zich echter een probleem omdat er geen energieprestatiecertificaat beschikbaar moet zijn (en zelfs niet moet overgedragen worden) op het moment van overdracht. Dit is onder meer het geval bij gebouwen waarop een recht van opstal of erfpacht gevestigd wordt. Het energieprestatiecertificaat is namelijk niet verplicht bij deze overdrachtsvormen, enkel bij verkoop en verhuur. Dit heeft als belangrijk gevolg dat de "verwervende" partij bij overdracht middels erfpacht of opstal over minder informatie beschikt dan bij een gewone verkoop.

De Vlaamse Regering heeft conform artikel 11.2.1, §1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 weliswaar een rechtsgrond voor het opleggen van een EPC-plicht aan houders van een zakelijk recht, maar de accessoire bepalingen uit artikel 11.2.1, §3 en artikel 11.2.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn enkel van toepassing op koop en verkoop. Ook de handhavingsbepalingen uit artikel 13.4.10 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn enkel afgestemd op koop en verkoop. Er wordt daarom voorgesteld om de bepalingen aangaande affichageverplichting, overdracht van het energieprestatiecertificaat en de sanctiebepalingen ook op de vestiging van een zakelijk recht van toepassing te maken.

I.2.5. Andere wijzigingen

Er worden aan het Energiedecreet van 8 mei 2009 een aantal verduidelijkingen aangebracht die er moet voor zorgen dat gemeentewegen, of die nu formeel deel uitmaken van het openbaar domein of niet, wat de aanleg van leidingen en lijnen betreft steeds onder dezelfde regeling valt als leidingen en lijnen die zich op of onder het openbaar domein bevinden.

Ook wordt een regeling gecodificeerd waaronder het voor de netbeheerder van algemeen nut is om installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet in of op private onroerende goederen te plaatsen. De Vlaamse Regering bepaalt hier de gevallen en onder welke voorwaarden dat dient te gebeuren. De netbeheerder dient hiervoor overigens een billijke en correcte vergoeding te betalen aan de persoon die deze erfdienstbaarheid dient te dulden. Bij dispuut wordt het geschil aan de vrederechter voorgelegd.

Verder werd de "anti-saucissoneringsbepaling" uit artikel 7.1.1, §2, zesde lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 in lijn gebracht met de nieuwe drempels van het tendersysteem van zon en kleinschalige wind. Die drempel wordt immers opgetrokken tot 5 MW.

Ook wordt omwille van ten gevolge van de introductie van MIG6 ontstane meer complexe informatiedoorstroming richting de regulator de deadline bij de verplichting op om ten laatste op 31 maart van het jaar n, de nodige groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten in te dienen bij de VREG aangepast.

Tot slot wordt in uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord het decretaal kader uit artikel 7.7.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 aangepast zodat de Vlaamse Regering een energieaudit aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke

rechtspersonen kan opleggen om hen aan te zetten hun energiegebruik te rationaliseren en gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën.

I.3. BEVOEGDHEIDSDELEGATIE

In de volgende artikelen van het ontwerpdecreet wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering gegeven om verdere uitvoeringsmaatregelen te nemen:

- Artikel 5: regeling gebruik privaat domein van openbaar nut
- Artikel 20: het opleggen van een energieaudit aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen om hen aan te zetten hun energiegebruik te rationaliseren en gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën;
- Artikel 25: labelverplichting gebouwen & affichageverplichting EPC;
- Artikel 26: overdracht EPC bij vestiging zakelijk recht;
- Artikel 28: het opleggen van renovaties bij residentiële gebouwen.

I.4. TOEZICHT EN HANDHAVING

Wat de aanpassing en uitbreiding betreft van de verplichting uit artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wordt voorzien in een parallelle aanpassing van het handhavingsartikel uit artikel 13.4.9/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Hetzelfde artikel zal worden aangepast opdat het ook van toepassing wordt op het niet halen van de eisen aangaande het minimaal energieprestatielabel.

Ook wordt voorzien in een aanpassing van de bepalingen met betrekking tot de sancties voor het niet respecteren van de verplichtingen met betrekking tot de energieprestatiecertificaten.

Tot slot wordt ook voorzien in een nieuwe sanctiebepaling voor de niet naleving van de door de Vlaamse Regering op grond van artikel 7.7.2 van het Energiedecreet aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen opgelegde de verplichtingen aangaande het rationaliseren en gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën.

II. TOTSTANDKOMINGSPROCEDURE

II.1. ADVIES VAN DE SERV

De SERV gaf op 29 november 2021 haar advies. In haar advies haalde de SERV de hierna volgende punten aan:

- De SERV vindt het een bijzonder goede zaak dat het voorliggend voorontwerp stappen vooruit zet naar de doelen van *Fit for 55*, naar energiezuinigere woningen, naar meer warmtepompen en naar een fit Vlaanderen. Het kader heeft volgens de SERV wel nog nood aan nadere invulling, bijschaving en een upgrade om de potentie van het instrumentarium volop tot zijn recht te laten komen en CO₂-trends echt betekenisvol om te keren. De SERV vraagt snel meer duidelijkheid en cijfergegevens over hoe de voorgestelde instrumenten samen met andere maatregelen in het maatregelenpakket (ook buiten de gebouwensector) de nodige kracht zullen ontwikkelen om tegen 2030 de beoogde doelen te realiseren.
- De SERV is bijzonder verheugd dat het ontwerpdecreet een kader voor een renovatieverplichting en voor labeleisen voor gebouwen introduceert, maar vraagt om dat decretaal kader op twee punten ruimer te formuleren. Ten eerste moet het decreet voorzien dat de Vlaamse Regering naast of in plaats van minimale energieprestatielabels ook andere voorwaarden voor de renovatie van woongebouwen kan vastleggen, zoals concrete maatregelen. Ten tweede moet de Vlaamse Regering volgens de SERV ook de mogelijkheid krijgen om de renovatievereisten niet alleen te differentiëren naar type gebouw, maar ook naar andere criteria, bv. naargelang de locatie van het gebouw, de leeftijd van het gebouw, het toekomstperspectief van het gebouw.

De SERV vergist zich als zij meent dat in het kader van de decretaal kader van de renovatieplicht enkel een labeleis kan worden gekoppeld. Deze verplichting wordt immers ingeschreven in het artikel 11.2/2.1, §1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dat artikel, waar de verplichting voor residentiële gebouwen zal worden ingeschreven, stelt immer al dat de Vlaamse Regering ook een reeks van aparte eisen, maatregelen en type-renovatiewerken bepalen die daarbij als een minimum binnen die termijn moeten worden uitgevoerd. Daarmee is door het bestaande kader reeds aan de vraag van de SERV voldaan.

- De SERV meent dat verduidelijkt moet worden hoe de renovatieverplichting bij transacties en de labeleisen voor bestaande gebouwen in de praktijk gehandhaafd zullen worden en welke sancties er bij niet-naleving zullen zijn.

De SERV vergist zich als zij stelt dat er onduidelijkheid is aangaande de sanctie die zal worden opgelegd. Dit is immers reeds expliciet opgenomen in het ontwerpdecreet: het ontwerpdecreet wijzigt immers ook het artikel 13.4.9/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zodoende dat het artikel 13.4.9/1 niet enkel op de renovatieverplichting bij niet-residentiële gebouwen, maar ook op de renovatieverplichting bij residentiële gebouwen van toepassing wordt.

Dit betekent zodoende dat, na de inwerkingtreding van die wijziging, de sanctiebepaling voorziet dat als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de door de Vlaamse Regering vastgestelde minimale eisen inzake renovatie bij residentiële of niet-residentiële gebouwen niet werden gerespecteerd, dan kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de verplichting rust een administratieve geldboete opleggen van 500 euro tot en met 200.000 euro. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon bij het verstrijken van die termijn nog

steeds in gebreke blijft, kan het VEKA hem of haar een nieuwe administratieve geldboete opleggen, als bedoeld in het eerste lid. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Deze procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vastgestelde verplichting is voldaan.

- De SERV waardeert dat de Vlaamse Regering volgens de visienota fossiele brandstoffen in gebouwen wil uitfaseren en daarvoor op termijn wil overgaan op een verbod op aardgas bij nieuwbouw. Wel vraagt de SERV om na te gaan of de gezondere prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen sneller bewerkstelligd kan worden zodat een verbod op aardgasaansluitingen bij nieuwbouw sneller dan 2026 ingevoerd kan worden.

Het verbod op aardgasaansluitingen zal pas ingaan in 2026. Het lijkt evenwel onder de huidige toestand niet aangewezen om zo een verbod reeds vroeger in te voeren, maar de Vlaamse Regering kiest met het oog op fossielvrije verwarming voor een aanpak waarbij de voorwaarden gradueel worden aangescherpt. Dit kan ook door verder gebruik te maken van de delegatie die in artikel 4.1.16/1 is voorzien aangaande het reeds bestaande aansluitingsverbod voor "nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen" en dat heden is uitgewerkt in artikel 3.1.62 van het Energiebesluit van 19 november 2010.

De Vlaamse Regering engageert zich evenwel om ook parallel via andere methodes een betere prijsverhouding tussen elektriciteit en aardgas na te streven.

- Tot slot vraagt de SERV om de impact op de koop- en verhuurmarkt te bewaken, om te voorzien in extra sociale woningen, en te voorzien in een verdere differentiatie van warmtepomppremies.

Een differentiatie in de premies valt eigenlijk buiten de directe scope van het voorliggende ontwerpdecreet: die premies worden immers geregeld bij uitvoeringsbesluit. De Vlaamse Regering besliste echter recent op 3 december 2021 in het kader van de tweede principiële goedkeuring van het uitvoeringsbesluit van de *MijnVerbouwPremie* om de premie bij warmtepompen aan te passen. Specifiek voor lucht/water- en hybride warmtepompen geplaatst in residentiële en andere gebouwen, wordt in dit kader een substantiële verhoging van het premiebedrag doorgevoerd om de vraag naar fossiele brandstoffen voor verwarming in Vlaamse gebouwen te verminderen. Tot slot zal de premie voor gascondensatieketels vanaf 1 juli 2026 worden stopgezet.

II.2. ADVIES VAN DE MINARAAD

De Minaraad gaf op 2 december 2021 haar advies. In haar advies haalde de Minaraad de hierna volgende punten aan:

- De Minaraad stelt de manier van werken alsook de strakke timing die hierbij gehanteerd werd te appreciëren.
- De Minaraad beseft dat het een moeilijke evenwichtsoefening zal zijn om bij de uitwerking van de renovatieverplichting via uitvoeringsbesluit enerzijds voldoende ambitieus te zijn om de langetermijndoelstelling van 2050 te halen en anderzijds ook de betaalbaarheid voor iedereen te garanderen. De Minaraad vreest evenwel dat personen met de aangekondigde regeling waarbij de energielening+ en renteloos renovatiekrediet zal worden aangepast, aangezet zullen worden om tot een lager renovatieniveau te renoveren dan nodig en/of daarbij de foute perceptie

krijgen dat die renovatie voldoende zal zijn. Hoewel nu een verplichting op tafel ligt tot niveau D, is evenwel het vastgelegde einddoel voor 2050 een label A. Er kan natuurlijk ook in fasen gerenoveerd worden. Maar een oppervlakkige renovatie tot label D en daarna een diepgaande renovatie tot het A label kan, in bepaalde gevallen, financieel nadeliger zijn dan één grondige renovatie. Daarom beveelt de Minaraad aan om telkens een nieuw EPC te laten opstellen bij natuurlijke verandermomenten en om er voor te zorgen dat de deskundigen daarbij verplicht worden een renovatieplan richting 2050 op te stellen.

De "natuurlijke verandermomenten" die als trigger dienen voor de renovatieplicht zijn opgesomd in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit zijn een notariële overdracht in volle eigendom, of bij het vestigen van een opstalrecht of erfpacht. Via het verzamelbesluit⁴ dat op 29 oktober 2021 een eerste principiële goedkeuring kreeg wordt het materiële toepassingsgebied van de EPC-plicht daarmee in lijn gebracht doordat in de toekomst ook het vestigen van een erfpacht of een opstalrecht EPC-plichtig wordt.

De vorm en inhoud van het energieprestatiecertificaat werd overigens al vanaf 1 januari 2019 grondig hervormd. Dankzij een label (dat op EPC's van voor 2019 niet aanwezig is) is in één opslag duidelijk wat de energetische toestand is van een woning of appartement. Het vernieuwde EPC geeft verder tips en aanbevelingen om het label van het woning of appartement te verbeteren. Voor eengezinswoningen wordt bij het stappenplan richting 2050 (label A) een kostenraming meegegeven.

- De Minaraad beschouwt het wegvallen van de solidarisering voor aardgasaansluitingen bij nieuwbouw als een correcte maatregel in functie van de klimaattransitie. De Raad vraagt zich echter af of de solidarisering van gasaansluitingen ook kan wegvallen voor bestaande woningen. Een noodzakelijke voorwaarde die de Minaraad hieraan verbindt, is het werken met een rollend fonds dat investeringen prefinanciert en dat pas na verkoop terugbetaald dient te worden, en dit specifiek voor gezinnen die het financieel moeilijk hebben.

Ofschoon ook voor bestaande gebouwen op termijn er een shift weg van fossiele brandstoffen moet gebeuren, moet er momenteel ook rekening worden gehouden met het feit dat op korte termijn de aardgasaansluiting bij bestaande gebouwen net het alternatief is voor het vervangen van een stookolieketel, wat immers een nog vervuilendere technologie is. Per 1 januari 2022 treedt er immers voor bestaande gebouwen waar er een aardgasnet in de straat ligt een bij decreet ingesteld vervangingsverbod in werking voor stookolieketels en ketellichamen. De bestaande regeling van de beperking van de aansluitingskost dient daarbij als flankerend beleid.

- De Minaraad vraagt een taxshift ten voordele van hernieuwbare energie. De Minaraad is van mening dat de voorgenomen Vlaamse aardgasheffing de aanleiding kan zijn om het debat over een gehele taxshift op Vlaams niveau aan te gaan. De Minaraad vraagt de Vlaamse Regering om ook samen te werken met de federale overheid om een gelijkaardige shift uit te voeren op federaal niveau.

De aardgasheffing maakt geen deel uit van dit ontwerpdecreet. De Vlaamse Regering engageert zich echter om ook parallel via andere methodes een gezondere prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen na te streven (shift kosten openbaredienstverplichtingen van elektriciteit richting aardgas, enz.).

---

⁴ Ontwerp van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de sociale openbaredienstverplichtingen en REG-openbaredienstverplichtingen (VR 2021 2910 DOC.1218/1BIS).

Wat de laatste vraag betreft dient er op te worden gewezen dat de bevoegdheid aangaande federale maatregelen echter volledig bij het federale niveau ligt. De Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, heeft echter een schrijven gericht aan de federale minister van Financiën om op federaal niveau een aantal regelgevende aanpassingen door te voeren die de implementatie van zo een taxshift op gewestelijk niveau kunnen faciliteren.

- De Miniraad mist bij deze decretale ingreep aandacht voor lokale opgewekte groene warmte.

Deze decretale aanpassingen pretenderen niet om een allesomvattende regeling te vormen met betrekking tot de uitvoering van de recente beslissingen van de Vlaamse Regering in het kader van de visienota. Die visienota zal ook nog in andere regelgevende projecten vorm krijgen. Deze vraag aangaande de materie van thermische energie zal verder worden behandeld in het Warmteplan 2025 waarover de Vlaamse Regering zich inderdaad nog moet buigen.

- De Miniraad drukt zijn bezorgdheid uit aangaande de aanpassing voor de aanleg en het beheer van nutsleidingen voor elektriciteit, aardgas en thermische energie bij gemeentewegen. De Miniraad vraagt dan ook de toepassing van de voorgestelde wijzigingen aangaande gemeentewegen te beperken tot de wegen die tot het openbaar domein behoren.

Op deze vraag wordt niet ingegaan aangezien ze diametraal staat tegenover het opzet en de filosofie van de hele voorgestelde regeling. Vooreerst vallen alle gemeentewegen die tot het openbaar domein behoren vandaag al onder de toepassing van o.a. artikel 4.1.26 van het Energiedecreet. Het gaat hem juist over de gemeentewegen die net niet tot het openbaar domein behoren. Voorts blijft het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen onverkort van kracht. De wijziging aan het Energiedecreet heeft immers niet tot gevolg dat een bepaalde weg daardoor ineens een gemeenteweg wordt. Daarvoor is de toepassing van het decreet van 3 mei 2019 nodig en dat behoort tot de bevoegdheid van de gemeenten. De Vlaamse Regering heeft alle vertrouwen dat de gemeenten die decretale regeling op correcte en evenredige wijze toepassen. De voorgelegde wijzigingen koppelen dan ook enkel een consequentie (waarbij in het Energiedecreet van 8 mei 2009 is voorzien in een aantal "*checks and balances*" doordat de domeinbeheerder om redenen van algemeen belang op elk moment voorwaarden aan de domeintoelating kan toevoegen of deze kan aanpassen of de netbeheerder zelfs kan verplichten de ondergrondse lijnen of leidingen, de bovengrondse lijnen en de steunen die geplaatst zijn op het openbaar domein of de gemeenteweg weg te nemen, te verplaatsen of aan te passen. De betrokken netbeheerder geeft daar uitvoering aan binnen een redelijke termijn na de ontvangst van het verzoek daartoe en staat in voor de kosten) aangaande de aanleg en het beheer van nutsleidingen voor elektriciteit, aardgas en thermische energie aan het statuut van een gemeenteweg, maar verandert niet het goederrechtelijke statuut van die weg.

II.3. ADVIES AFDELING WETGEVING VAN DE RAAD VAN STATE

Op 20 december 2021 werd de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet 'tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009'.

De afdeling Wetgeving van de Raad van State verstrekte betreffende het voormelde ontwerp van decreet haar advies nr. 70.736/3 evenwel pas op 2 februari 2022.

De Raad maakte in haar advies de hierna volgende opmerkingen:

- De Raad merkt op dat ten gevolge van de veelvuldige wijzigingen aan het Energiedecreet van 8 mei 2009 de wetshistoriek van de vermelde artikelen uit het ontwerpdecreet best nog eens wordt nagekeken. Met dit advies wordt rekening gehouden.
- De Raad van State bevestigt na uitgebreide analyse expliciet de principiële bevoegdheid van de gewesten met betrekking tot de distributie van *alle* gassen, en niet enkel aardgas. De Raad treedt op dit punt de stelling van de gemachtigd ambtenaar volkomen bij:

“Artikel 6, §1, VII, eerste lid, b) van de BWHI stelt heel duidelijk dat tot de bevoegdheid van de gewesten behoort: ‘b) De openbare gasdistributie, met inbegrip van de nettarieven voor de openbare distributie van gas, met uitzondering van de tarieven van de netwerken die ook een aardgasvervoersfunctie hebben en die worden uitgebaat door dezelfde beheerder als het aardgasvervoersnet;’. ‘Gas’ is breder dan ‘aardgas’.

De bijzondere wetgever heeft m.a.w. de bevoegdheid voor de distributie van gas aan de gewesten opgedragen maar heeft daar aangaande aardgas in het kader van de Zesde Staatshervorming één beperking op ingeschreven.

Dat dit een overdracht van bevoegdheid aangaande de distributie van alle type[s] van gassen betrof, blijkt uit de parlementaire voorbereiding bij de bijzondere wet uit 1988. In de parlementaire voorbereiding werd de gasdistributie (op basis van de definitie in artikel 1 van de Gaswet van 12 april 1965) omschreven als ‘de werkzaamheid die tot doel heeft gas door middel van leidingen te leveren aan verbruikers gevestigd op het grondgebied van een bepaalde gemeente of op het grondgebied van verschillende aan elkaar palende gemeenten die met het oog op de levering van gas onderling een overeenkomst hebben gesloten’ (zie het Verslag bij het wetsontwerp houdende wijziging van de wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, Parl.St. Kamer B.Z. 1988-89, 26 juli 1988, nr. 516/6, 144 en Wetsontwerp houdende wijziging van de wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, Parl.St. Kamer B.Z. 1988-89, 26 juli 1988, nr. 516/1, 12). Gelet op het feit dat (i) de toenmalige Gaswet van 12 april 1965 een duidelijk onderscheid maakte tussen ‘gas’ (i.e. ‘elke brandstof die gasvormig is bij een temperatuur van 15 graden Celsius en onder een absolute druk van 1,01325 bar’) en ‘aardgas’ (i.e. ‘elke gasvormige brandstof die hoofdzakelijk bestaat uit methaan van ondergrondse oorsprong, met inbegrip van vloeibaar aardgas, afgekort ‘LNG’); en (iii) de definitie van ‘gasdistributie’ enkel verwijst naar ‘gas’, kan er bijgevolg van worden uitgegaan dat openbare butaannetten, propaannetten, waterstofnetten, enzovoort vallen onder de gewestelijke bevoegdheid inzake ‘openbare gasdistributie’.

Het Grondwettelijk Hof heeft m.b.t. ‘openbare distributie’ het onderscheidend criterium ‘al dan niet in hoofdzaak beleveren over het net van eindafnemers’ (arrest nr. 98/2013) gehanteerd. Het Hof meent dan ook dat de gewestelijke bevoegdheid inzake gasdistributie de bevoegdheid omvat om de netten te reguleren die in essentie bestemd zijn om eindafnemers te beleveren. Dit geldt zelfs indien die eindafnemers geen huishoudelijke afnemers zijn (zie hieromtrent bijvoorbeeld ook F. Vandendriessche (ed) *Energierecht in België en Vlaanderen 2020*, p. 41). Zo een regulering is net wat de maatregel uit het ontwerpdecreet beoogt: de

regulering omvat immers ook de aanleg en het beheer van zulke netten m.b.t. propaan en butaan.”

De Raad van State bevestigt na het citeren van het standpunt van de gemachtigde ambtenaar dat die terecht aangeeft dat in artikel 1, 1° en 2°, van de wet van 12 april 1965 'betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen' een onderscheid wordt gemaakt tussen "gas" en "aardgas". In de definitie van het begrip "gasdistributie" in punt 12° van dat artikel, waarnaar in de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 8 augustus 1988 'tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen' wordt verwezen, wordt gewag gemaakt van "gas". De Raad concludeert dan ook onomwonden dat "*Bijgevolg de bevoegdheid van de gewesten niet beperkt is tot de openbare distributie van aardgas, maar geldt ze ook voor andere vormen van gas*".

- Net zoals de Raad eerder stelde bij de maatregel vervat in het decreet van oktober 2021 aangaande de plaatsing en vervanging van stookolieketels⁵, stelt de Raad dat in zoverre met het verbod van aardgasaansluitingen en van de plaatsing van een gascondensatieketel volgens de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt beoogd "*bij te dragen aan de reductie van broeikasgasemissies en [de] energie-efficiëntie van de gebouwensector*" hetzelfde worden aangenomen ten aanzien van het thans voorliggende voorontwerp. Met die bepalingen wordt de aansluiting op het aardgasdistributienet en de plaatsing van gasketels geregeld, en niet het op de markt brengen van die ketels. De ontworpen regelingen voorzien ook niet in een absoluut verbod om gascondensatieketels te plaatsen en zijn niet van die aard dat er gewag kan worden gemaakt van een marktuitsluitend effect. Uit de ontworpen bepalingen vloeit immers volgens de Raad voort dat aardgasaansluitingen en de plaatsing van een gascondensatieketel enkel worden verboden in *nieuwbouw*. In bestaande gebouwen zal het derhalve mogelijk blijven om gascondensatieketels te plaatsen en de gebouwen waarin ze worden geplaatst aan te sluiten op het aardgasdistributienet.

De Raad meent dat het verbod om vanaf 1 januari 2023 een gascondensatieketel te plaatsen gebaseerd is op de gebruikte brandstof, namelijk *enkel* aardgas, en het daardoor gaat om een voorschrift inzake ecologisch ontwerp in de zin van artikel 2, 24°, van richtlijn 2009/125/EG, namelijk een voorschrift met betrekking tot een product of het ontwerp van een product dat wordt vastgesteld met het doel de milieuprestaties ervan te verbeteren, of elk voorschrift inzake het verstrekken van informatie betreffende de milieuaspecten van een product. De Raad meent echter dat de voorgestelde maatregel verenigbaar is met de verordening (EU) nr. 813/2013 aangezien die verordening geen regeling bevat met betrekking tot de door verwarmingstoestellen te gebruiken brandstof. Evenmin verbiedt die verordening de lidstaten om ter zake in een regeling te voorzien. Onder die omstandigheden kan volgens de Raad worden aangenomen dat het verbod om "gasketels" te plaatsen of te vervangen niet onverenigbaar is met verordening (EU) nr. 813/2013, en dus ook niet met richtlijn 2009/125/EG.

De Raad meent verder dat ook de verordening (EU) 2016/426 op haar beurt geen beletsel vormt aangezien die verordening geen afbreuk wenst te doen aan de mogelijkheid voor de lidstaten om maatregelen vast te stellen betreffende de bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen en de energie-efficiëntie van gebouwen, op voorwaarde dat dergelijke maatregelen geen *ongerechtvaardigde* marktbelemmering vormen.

---

⁵ Zie Adv.RvS 69.562/3 van 12 juli 2021 over een voorstel dat heeft geleid tot het decreet van 22 oktober 2021 'tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft', opmerking 3.2, *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/3, 7.

De Raad stelt dat opdat er geen sprake zou zijn van een ongerechtvaardigde marktbelemmering, moeten kunnen worden aangetoond dat de ontworpen regeling, die volgens de Raad allicht een weerslag zal hebben op het vrije verkeer van goederen, evenredig is aan het ermee beoogde doel van algemeen belang en dat dit doel niet kan worden bereikt met maatregelen die het intracommunautaire handelsverkeer minder beperken. In zoverre met de ontworpen regeling beoogd wordt "bij te dragen aan de reductie van broeikasgasemissies en [de] energie-efficiëntie van de gebouwensector" kan volgens de Raad worden aangenomen dat ze een doelstelling van algemeen belang nastreeft, namelijk de bescherming van het leefmilieu. Wat de beoordeling van de evenredigheid betreft, stelt de Raad dat er kan rekening mee worden gehouden dat de ontworpen regeling enkel betrekking heeft op nieuwbouw en zodoende geen marktuitsluitend effect heeft. Het verdient volgens de Raad evenwel aanbeveling om in de memorie van toelichting verder te beargumenteren waarom de maatregel noodzakelijk is in het licht van de bescherming van het leefmilieu. Hiermee zal worden rekening gehouden.

- De Raad meent echter wel dat de maatregel - wat de verplichting omtrent gasketels en hybride warmtepompen betreft - te beschouwen is als een technisch voorschrift in de zin van richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 'betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij'. Volgens artikel 1, lid 1, f), eerste alinea, van die richtlijn moet immers onder technisch voorschrift worden verstaan "een technische specificatie of andere eis of een regel betreffende diensten, met inbegrip van de erop toepasselijke bestuursrechtelijke bepalingen die *de jure* of *de facto* moeten worden nageleefd voor de verhandeling, de dienstverrichting, de vestiging van een verrichter van diensten of het gebruik in een lidstaat of in een groot deel van een lidstaat alsmede de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen, behoudens die bedoeld in artikel 7, van de lidstaten waarbij de vervaardiging, de invoer, de verhandeling of het gebruik van een product dan wel de verrichting of het gebruik van een dienst of de vestiging als dienstverlener wordt verboden". Bijgevolg meent de Raad dat het voorontwerp overeenkomstig artikel 5, eerste lid, van richtlijn (EU) 2015/1535 aan de Europese Commissie moet worden meegedeeld en kan het ontwerp pas worden aangenomen nadat de in artikel 6 van richtlijn (EU) 2015/1535 bepaalde wachttermijn in acht werd genomen.

Om die redenen wordt deze bepaling, alsook de bijhorende sanctiebepaling (het ontworpen artikel 13.4.9/3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009), uit het ontwerp gehaald en verschoven naar een ander decretaal initiatief zodat deze aanmeldingsplicht en bijhorende standstillverplichting alsnog kan worden uitgevoerd. Op die wijze wordt de verdere doorgang van dit ontwerpdecreet door deze bepalingen niet vertraagd of geblokkeerd. De vooropgestelde timing van inwerkingtreding van deze maatregel blijft echter onveranderd: 1 januari 2023.

- De Raad volgt, *a contrario* met de stellingname van de Minaraad in haar advies, de redenering van de Vlaamse Regering met betrekking tot de gemeentewegen en het gebruik ervan door de distributienetbeheerders. De Raad adviseert wel om met betrekking tot de definitie van gemeenteweg niet de definitie uit het decreet van 3 mei 2019 'houdende de gemeentewegen over te nemen, maar ten einde ervoor te zorgen dat die definities ook in de toekomst met elkaar in overeenstemming blijven, in het ontworpen artikel 1.1.3, 56°/1/0/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 te verwijzen naar de definitie van hetzelfde begrip in het voormelde artikel 2, 6°, van het decreet van 3 mei 2019. Hieraan wordt gevolg gegeven.
- De Raad adviseert om met betrekking tot de inwerkingtreding van het ontworpen artikel 4, 2° in de memorie van toelichting te specificeren dat het punt 2° het

rechtzetten van een fout/tegenstrijdigheid betreft die blijkbaar al jaren in artikel 4.1.13, §2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stond. De inleidende zin van het bestaande artikel 4.1.13, §2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 spreekt immers over 'niet-aansluitbare', terwijl in punt 1° wordt gesproken over 'aansluitbare'. In beide gevallen dient het uiteraard te gaan over 'niet-aansluitbare' wooneenheden of gebouwen. Dit moet best zo spoedig mogelijk worden rechtgezet. Om die reden heeft het een andere timing van inwerkingtreding dan punten 1° en 3°. Met dit advies wordt rekening gehouden.

- Het ontworpen artikel 4.1.16/1, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat deze ontworpen paragraaf 2 een afwijking vormt op de (ontworpen) paragraaf 1 van hetzelfde artikel (het bestaande artikel 4.1.16/1), dat op zijn beurt afwijkt van de artikelen 4.1.13, 4.1.15 en 4.1.16. In werkelijkheid verschilt de ontworpen regeling volgens de Raad zowel inhoudelijk als temporeel van hetgeen in de (ontworpen) paragraaf 1 wordt bepaald, en heeft ze dus een geheel nieuwe draagwijdte. Bovendien wijkt die bepaling volgens de Raad ook af van de artikelen 4.1.13, 4.1.15 en 4.1.16 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. De Raad adviseert dat het ontworpen artikel 4.1.16/1, §2, beter kan worden omgevormd tot een nieuw in te voegen artikel 4.1.16/2, dat als volgt zou kunnen luiden: *"In afwijking van artikel 4.1.13, artikel 4.1.15, artikel 4.1.16 en artikel 4.1.16/1 voorzien aardgasdistributienetbeheerders voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf 1 januari 2026 een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw worden aangevraagd niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet."* De bestaande tekst van artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zou volgens de Raad dan niet moeten worden omgevormd tot paragraaf 1, maar in het ontworpen artikel 4.7/1.1 van hetzelfde decreet zou wel bijkomend moeten worden verwezen naar artikel 4.1.16/2. Met dit advies wordt rekening gehouden en de formuleringen worden aangepast.
- De Raad stelt dat in de memorie van toelichting moet worden verduidelijkt dat de machtiging aan de Vlaamse Regering in het ontworpen artikel 4.1.23, §3/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 – dat deel uitmaakt van onderafdeling I ('Erfdienstbaarheden ten voordele van de netbeheerder') van afdeling X, hoofdstuk I, titel IV van dat decreet – beperkt is tot erfdienstbaarheden. Hieraan wordt gevolg gegeven.
- De Raad stelt om bij het ontworpen artikel 4.1.23, §3/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de memorie aan te vullen op basis van de door de gemachtigde ambtenaar aan de Raad bezorgde bijkomende toelichting. Hieraan wordt gevolg gegeven.
- Gelet op de ontworpen definitie van het begrip "gemeenteweg", namelijk *"een openbare weg die onder het rechtstreeks en onmiddellijk beheer van de gemeente valt, ongeacht van de eigenaar van de grond"*, is de invoeging van het woord "gemeenteweg" in artikel 4.7.1, §2, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 volgens de Raad van State overbodig. Uit de woorden "openbare weg" in het bestaande artikel 4.7.1, §2, blijkt volgens de Raad immers dat daar een gemeenteweg onder wordt begrepen. Artikel 14, 1°, van het ontwerpdecreet mag volgens de Raad dan ook worden weggelaten. Hieraan wordt gevolg gegeven.
- De Raad van State stelt zich vragen bij de regeling aangaande de aanleg van propaan- en butaangasnetten:
  - o Het ontwerpdecreet heeft geen gevolgen voor individuele propaan of butaangas tanks. Het betreft enkel distributienetten voor propaan of butaan. Het zal nog altijd mogelijk blijven om via eigen lokale gastanks

propano of butaan te verbruiken. De aanleg van nieuwe netinfrastructuur wordt in bepaalde gevallen m.b.t. propano en butaan echter niet meer toegelaten. Het ontwerpdecreet heeft immers juist de bedoeling om propaanogas en butaanogas qua behandeling gelijk te schakelen met aardgas. In de zones waar er geen nieuw aardgasdistributienet mag komen (momenteel zijn dit dus conform artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 *juncto* artikel 3.1.62 Energiebesluit van 19 november 2010 de zones van "nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen", vanaf 2026 uitgebreider), mag er ook geen butaan- of propaanogasnet worden aangelegd. Aardgas, propaanogas en butaanogas stoten bij verbranding respectievelijk $\pm 0,202$ ton CO₂ per MWh versus $\pm 0,227$ ton CO₂ per MWh uit. Het heeft dan ook geen zin om omwille van redenen van emissiereductie nieuwe aansluitingen op aardgasdistributienetten te verbieden als parallel het mogelijk blijft om in dezelfde nieuwe verkavelingen kleinschalige distributienetten voor propano of butaan aan te leggen die qua uitstoot vervuilender zijn. In de zones waar wel nog steeds aardgasnetten mogen worden aangelegd, is er niets dat de aanleg van een butaan- of propaanogasnet zal verbieden. Propaan- en butaanogasnetten kunnen zodoende in die zones nog steeds de concurrentie aangaan met aardgasnetten.

In het licht hiervan kan volgens de Raad worden aangenomen dat het redelijk verantwoord is om aansluitingen voor aardgas, propaanogas en butaanogas gelijk te behandelen en dat de ontworpen regeling in beginsel geen onevenredige gevolgen heeft voor de vrijheid van ondernemen.

- Wel roept deze verantwoording volgens de Raad vragen op in het licht van het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Zo rijst volgens de Raad de vraag waarom enkel de aanleg van propaan- en butaannetten onder bepaalde voorwaarden wordt verboden en het mogelijk blijft lokale gastanks voor propano of butaan – waarvan de CO₂-uitstoot gelijkaardig lijkt te zijn – te plaatsen. Het verdient volgens de Raad aanbeveling om ter zake in de memorie van toelichting een bijkomende verantwoording te geven.

Zoals hoger gesteld is het de bedoeling om enerzijds aardgas en anderzijds propaan en butaan op een gelijke wijze te behandelen. Het is in die zin heden - en op basis van dit ontwerpdecreet ook niet in de toekomst - niet verboden om een individuele aardgastank op het eigen perceel plaatsen en die beleidslijn wordt ook bij butaan- en propaanontanks aangehouden. Te meer daar die gassen ook een alternatief vormen voor het vervangen van stookolieketels bij bestaande gebouwen.

Bijkomend moet ook worden gewezen op het fundamentele verschil tussen die individuele benadering van de individuele gastank ten opzichte van het aanleggen van een netwerk: het zal bij een netwerk niet langer om individuele gevallen gaan maar om grote(re) groepen afnemers die op zo'n net aansluiten, waarbij voor langere termijn een grootschalig lock-in effect wordt gecreëerd.

- De Raad meent dat de ontworpen regeling in eerste instantie van toepassing is op nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen, waarvan de omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden of voor stedenbouwkundige handelingen *vanaf 1 januari 2021* is aangevraagd. Dat zou betekenen dat ook wie vóór de bekendmaking van het aan te nemen decreet al een aanvraag heeft

ingediend of een vergunning heeft verkregen voor een gebouw dat is verbonden met een propaan- of butaannet, alsnog geconfronteerd zou worden met het verbod waarin de ontworpen regeling voorziet, en in zijn legitieme verwachtingen zou worden geraakt. Om te vermijden dat reeds ingediende aanvragen als gevolg van de gewijzigde regels nog moeten worden aangepast of dat definitieve omgevingsvergunningen die het gebruik van propaan- of butaanleidingen toestaan onwettig en dus onuitvoerbaar zouden zijn, zou volgens de Raad de toepassing van de ontworpen regeling voor deze categorie van verkavelingen en gebouwen moeten worden beperkt tot omgevingsvergunningen die worden aangevraagd vanaf een in het voorontwerp te bepalen toekomstige datum.

Met dit advies wordt rekening gehouden zodat de regeling voor het eerst van toepassing is op omgevingsvergunningen voor het verkavelen van gronden of omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen die worden aangevraagd vanaf de eerste dag van de maand volgende op de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

- In het ontworpen artikel 11.2/2.1, §1, derde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt gewag gemaakt van een rechtspersoon die wordt "opgeslorpt" en van de "opsorping" van een rechtspersoon. Het verdient volgens de Raad van State evenwel aanbeveling om de terminologie van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen te gebruiken en de woorden "opgeslorpt" en "opsorping" telkens te vervangen door, respectievelijk, "overgenomen" en "overneming". Bovendien schrijve men in het ontworpen artikel 11.2/2.1, §1, derde lid, tweede zin, "de rechtspersoon die fuseerde, *splitste* of werd overgenomen" (in plaats van "de rechtspersoon die fuseerde of werd opgeslorpt").

Hiermee wordt rekening gehouden.

- Het begrip "gebouweenheid" wordt volgens de Raad in het ontwerp, of elders in het Energiedecreet van 8 mei 2009, niet omschreven. Gelet op het belang van dit begrip voor de correcte berekening van de administratieve geldboete uit het ontworpen artikel 13.4.9/3, zou evenwel in een definitie van dat begrip moeten worden voorzien. Daarbij lijkt aansluiting te kunnen worden gezocht bij artikel 1.1.1, §2, 44°/1, van het Energiebesluit van 19 november 2010, dat dan zelf overbodig zou worden en zou kunnen worden opgeheven.

Ofschoon deze bepaling omwille van de problematiek van de aanmelding uit het ontwerpdecreet wordt gelicht (en de term dus niet meer voorkomt in het ontwerpdecreet) komt de term "gebouweenheid" nu reeds een aantal keer voor in de huidige lezing van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Om die redenen wordt aan het advies gevolg gegeven en wordt de definitie uit het Energiebesluit van 19 november 2010 inhoudelijk overgenomen.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Dit decreet betreft een gewestbevoegdheid. Artikel 6, §1, VII van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen stelt dat de gewesten in ieder geval bevoegd zijn op vlak van het energiebeleid voor: de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70 kilovolt en de openbare gasdistributie, inclusief de bevoegdheid met betrekking tot de distributienettarieven; de aanwending van mijngas en van het gas afkomstig van hoogovens; de netten van warmtevoorziening op afstand; de valorisatie van steenbergens; de nieuwe energiebronnen met uitzondering van deze die verband houden met kernenergie; de terugwinning van energie door de nijverheid en andere gebruikers; en het rationeel energieverbruik.

Artikel 2

In artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt een definitie opgenomen van gemeenteweg die gebaseerd is op de definitie van dit begrip zoals opgenomen in artikel 2, 6° van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen.

Tot slot wordt ook een definitie van de term "gebouweenheid", "niet-residentieel gebouw" en de term "industriële gebouw" (die in de term "niet-residentieel gebouw" wordt gebruikt) ingevoegd. Deze termen worden integraal overgenomen uit respectievelijk artikel 1.1.1, §2, 44°/1, 72° en 49° van het Energiebesluit van 19 november 2010 alwaar die begrippen reeds zijn gedefinieerd.

Artikel 3

Op 7 december 2021 vroeg de Vlaamse Energieleverancier (VEL) op bekenenis het faillissement aan. Hierdoor werden meer dan 70.000 van haar klanten getroffen en werd de noodleveranciersregeling uit artikel 4.3.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 geactiveerd. Haar klanten die voorschotten hebben betaald waarvan het uitstaande bedrag hoger is dan het bedrag dat betrekking heeft op de tot dan toe door de Vlaamse Energieleverancier (VEL) geleverde hoeveelheid elektriciteit of aardgas, kunnen bij de curator een schuldvordering indienen. Zij worden in het kader van de afwikkeling van het faillissement echter beschouwd als een niet-bevoorrechtte schuldeiser waardoor zij pas in laatste rang in aanmerking komen om op basis van nog resterende activa te worden vergoed.

Vervolgens werd deze noodleveranciersregeling op de Vlaamse energiemarkt een tweede keer geactiveerd omwille van het feit dat de distributienetbeheerders met instemming van de VREG op 21 december 2021 de toegang van Watz tot het distributienet beëindigden (Watz kon als gevolg van de hoge energieprijzen niet meer voldoen aan zijn contractuele verplichtingen tegenover de distributienetbeheerders en heeft ondertussen begin januari 2022 overigens ook de procedure van gerechtelijke reorganisatie aangevraagd).

Naar aanleiding van het debat in het Vlaams Parlement over het faillissement van de Vlaamse Energieleverancier (VEL) is in de schoot van het Vlaams Parlement een grote consensus ontstaan om de VREG te belasten met een nadere controle en opvolging van de financiële gezondheid van de op de Vlaamse energiemarkt actieve energieleveranciers.

Om die redenen wordt artikel 3.1.3, 4° van het Energiedecreet van 8 mei 2009 gewijzigd om te voorzien in een jaarlijkse rapportageverplichting voor de VREG aangaande de financiële gezondheid van de Vlaamse energiemarkt en van de op die markt actieve leveranciers.

Artikel 4

Artikel 4.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 begrenst de aansluitingskost bij aardgas op 250 euro. Dit artikel wordt gewijzigd zodat die begrenzing niet meer van toepassing is bij nieuwbouw. Nieuwbouw is de facto de bouw van elk volledig nieuw gebouw op een plek waar er voorheen geen gebouw stond, maar ook het bouwen van een nieuw gebouw na de voorafgaande volledige sloop van een bestaand gebouw.

Aangezien het aansluiten op het aardgasdistributienet voor bestaande aansluitbare wooneenheden of gebouwen die vandaag nog op stookolie verwarmen een alternatieve verwarmingsmogelijkheid vormt, wordt de begrenzing van de aansluitingskost voor bestaande aansluitbare wooneenheden of gebouwen op 250 euro behouden. Het Vlaams Regeerakkoord voorziet immers dat er deze legislatuur een verbod op het plaatsen en vervangen van stookolieketels zal worden ingevoerd "tenzij er geen aardgasnet in de straat aanwezig is". Hierover werd op 20 oktober 2021 een voorstel van decreet⁶ aangenomen in het Vlaams Parlement en dat vervolgens op 22 oktober 2021 door de Vlaamse Regering werd bekrachtigd. Het onderscheid wordt zodoende gerechtvaardigd door de objectieve omstandigheid dat bij bestaande woningen alternatieve verwarmingsmogelijkheden niet altijd snel implementeerbaar zijn en soms zeer grondige renovaties vergen (warmtepomp lage temperatuur, hoge isolatiegraad nodig, andere warmteafgifte systemen,... en ook dat aardgas in die andere maatregelen als alternatief wordt vooropgesteld voor stookolie, en anderzijds dat de bouwheer en architect in het kader van het ontwerp en design van de nieuwbouw veel gemakkelijker rekening houden met alternatieve verwarmingsmogelijkheden.

Tot slot wordt via punt 2° van dit artikel ook in artikel 4.1.13, §2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een tekstuele tegenstrijdigheid die blijkbaar al jaren in artikel 4.1.13, §2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stond rechtgezet. De inleidende zin spreekt immers over "niet-aansluitbare", terwijl in punt 1° wordt gesproken over "aansluitbare". In beide gevallen dient het uiteraard te gaan over "niet-aansluitbare" wooneenheden of gebouwen. Dit moet best zo spoedig mogelijk worden rechtgezet. Om die reden heeft het een andere timing van inwerkingtreding dan punten 1° en 3°.

Artikel 5

In afwijking van het artikel 4.1.13, artikel 4.1.15, artikel 4.1.16 en artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt bepaald dat de aardgasdistributienetbeheerders - vanaf 1 januari 2026 - met het oog op fossielvrije verwarming niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet mag voorzien voor residentiële en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf die voormelde datum een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande bij nieuwbouw wordt aangevraagd.

Wat de invulling van niet-residentiële gebouwen betreffen, wordt verwezen naar de nieuw ingevoerde definitie van die term. Doordat industriële gebouwen niet onder die definitie vallen, blijft het gebruik van aardgas (en dus het verkrijgen van een aardgasaansluiting) bijvoorbeeld nog steeds mogelijk voor processen in een industriële context wanneer het

---

⁶ Voorstel van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Piet De Bruyn, Parl. St. Vlaams Parlement (2020-2021) St. 813.

gaat om de nieuwbouw van een industrieel gebouw (dit is een gebouw dat bestemd is voor de productie, de bewerking, de opslag of manipulatie van goederen).

De link met de omgevingsvergunning houdt in dat een dergelijk gebouw ook later, nadat het een aantal jaar in gebruik is, geen aanvraag kan indienen bij de aardgasdistributienetbeheerder om bijvoorbeeld twee à drie jaar na de ingebruikname toch te worden aangesloten op aardgas.

Ook een volledige sloop-en-heropbouw valt overigens onder deze verplichting. In dat geval wordt er immers na sloop een nieuwbouw gebouwd.

Artikel 6

Wat punt 1° betreft:

De netbeheerder heeft in bepaalde gevallen nood aan beschikking over stuk privégrond of een (deel van) privégebouw voor de oprichting van installaties voor distributie, zoals een distributiecabine, in het kader van de algemene versterking van het net.

In een dichtbebouwd gebied is immers niet steeds, binnen de (technisch) vereiste perimeter, openbaar domein beschikbaar voor de plaatsing van deze installaties.

Daarom is het de bestaande gangbare praktijk dat een netbeheerder, in het kader van de aansluitingsaanvraag van een nieuw bouwproject, zijn wens uit om over een stuk grond, of zelfs een deel van het op te trekken gebouw te beschikken. In de praktijk gebeurt dit enkel in het geval van welbepaalde projecten: verkavelingen, bedrijventerreinen, oprichting appartementsgebouw, ... In deze gevallen is er ook vaak een link tussen de aansluitingsaanvraag, en de benodigde netuitbouw.

De huidige regelgeving voorziet in de mogelijkheid, voor de netbeheerder, om over te gaan tot onteigening: dit is bepaald in artikel 4.1.26 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit betreft dan de meest verregaande maatregel om te beschikken over een stuk grond of gebouw, namelijk de (gedwongen) overgang van eigendom.

Daarnaast kan in de omgevingsvergunning voor projecten een last worden opgelegd onder de vorm van een ruimte voor nutsvoorzieningen, zoals de distributie-installaties, en dit op basis van artikel 75 van het Omgevingsvergunningsdecreet.

Voorts beschikt de netbeheerder tevens over de mogelijkheid tot het vestigen van enkele (wettelijke) erfdienstbaarheden (artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009). Het gaat om erfdienstbaarheden van openbaar nut. Deze omvatten op heden niét het gebruik van (een deel van) privégrond of gebouw.

Er moet dus vastgesteld worden dat wanneer door de distributienetbeheerder geen minnelijk akkoord met de eigenaar kan worden bereikt (bij akkoord kan immers bv. een conventionele erfdienstbaarheid worden gesloten als bedoeld in het Burgerlijk Wetboek) er op heden een decretale basis ontbreekt voor het vestigen van zakelijke rechten op een stuk private grond, of voor het gebruik van een deel van een gebouw, in andere omstandigheden dan degene die reeds vermeld zijn in artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Er bestaat weliswaar hierover een bepaling in het technische reglement van de VREG maar voor die bepaling ontbreekt een rechtsgrond en dat gaat qua materie eigenlijk de bevoegdheid van de regulator en het technisch reglement te buiten. Aangezien het om een eigendomsbeperkende maatregel gaat, is een wettelijke basis nochtans een vereiste. Om in overeenstemming te zijn met het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM, moet immers niet enkel voor onteigening, maar voor elke eigendomsbeperkende maatregel, voldaan zijn aan een aantal voorwaarden.

Het proportionaliteitsbeginsel is één van die voorwaarden. Volgens dit beginsel mag niet meer geëist worden dan nodig voor het bereiken van het doel. Als dus het vestigen van een recht van gebruik of een ander zakelijk recht volstaat voor het bereiken van het doel, moet dit verkozen worden boven het meer ingrijpende: onteigening.

Een eigendomsbeperkende maatregel moet daarnaast ook aan de finaliteitsvereiste voldoen: de maatregel moet genomen worden met het oog op het "publiek nut", en ten slotte ook aan de legaliteitsvereiste: de regeling moet in een wet opgenomen zijn. Omwille van de legaliteitsvereiste wordt een rechtsgrond in het decreet gecreëerd.

In de praktijk volstaat wellicht de vestiging van een erfdienstbaarheid. Artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 handelt over minder ingrijpende erfdienstbaarheden (waartoe de belanghebbende ook om wegname, verplaatsing, aanpassing, ... kan verzoeken, cfr. artikel 4.1.25 van het Energiedecreet van 8 mei 2009). De aanleg van lijnen en leidingen boven of onder private onbebouwde gronden is (krachtens §3 van artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009), per geval, onderworpen aan een beslissing van de Vlaamse Regering.

Het lijkt dan ook niet meer dan logisch dat het gebruik van een deel van een private grond, of gebouw, als nog meer ingrijpend recht, eveneens aan een beoordeling van de Vlaamse Regering wordt onderworpen. Daarom wordt het recht op de vestiging van installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet ook onderworpen aan de beoordeling (namelijk wat betreft het aspect algemeen nut) van de Vlaamse Regering, die hiertoe de voorwaarden zal vaststellen. Dit lijkt niet enkel logisch maar ook een vereiste vanuit de optiek dat aan de finaliteitsvereiste voldaan moet worden: de nood aan terbeschikkingstelling van delen van gronden of gebouwen, voor een uitbouw van het net en dus het algemeen belang, is zeker in bepaalde gevallen reëel, maar dit wordt best strikt afgebakend.

De machtiging aan de Vlaamse Regering in het ontworpen artikel 4.1.23, § 3/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 – dat deel uitmaakt van onderafdeling I ('Erfdienstbaarheden ten voordele van de netbeheerder') van afdeling X, hoofdstuk I, titel IV van dat decreet – is dan ook uiteraard beperkt tot erfdienstbaarheden. Bovendien zal de Vlaamse Regering bij de uitvoering van die machtiging erover moeten waken dat de eigendomsbeperkende maatregelen die er desgevallend uit voortvloeien, evenredig zijn met de door de decreetgever nagestreefde doelstelling van algemeen belang en dat hierdoor niet aan een bepaalde categorie van particulieren lasten worden opgelegd die groter zijn dan die welke een persoon in het algemeen belang redelijkerwijze moet dragen. Dit is uiteraard een feitenkwestie.

Wat 2° betreft:

Middels deze wijziging wordt de opsomming van zaken die een netbeheerder kan plaatsen of installeren (kabels, lijnen, leidingen en de bijbehorende uitrustingen), en de rechten die hij op deze zaken heeft, aangevuld met de 'installaties', vermeld in het nieuwe §3/1, als toegevoegd door 1° .

Wat 3° betreft:

De procedurele eis dat de netbeheerder in principe de werken, in uitvoering van de uitoefening van zijn bijzondere rechten, maar mag starten na kennisgeving aan de betrokkene, geldt eveneens voor het nieuwe, bij 1° toegevoegde recht.

Artikel 7

De vergoedingsplicht van de netbeheerder in geval van het aanbrengen van steunen, ankers en bijbehorende uitrustingen aan muren en gevels wordt uitgebreid naar de situatie waarbij de netbeheerder een stuk grond of deel van gebouw gebruikt voor het plaatsen

van installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet. Ook de bijhorende bepalingen, vervat in §3 en §4 van artikel 4.1.24 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, zijn hierdoor van toepassing: indien niet tot een minnelijke overeenkomst gekomen wordt, wordt het geschil voorgelegd aan de vrederechter, en de Vlaamse Regering heeft de mogelijkheid om nadere regels vast te leggen m.b.t. de procedure voor het bepalen van de hoogte van de vergoeding.

Artikel 8

De wettelijke erfdienstbaarheden vermeld in artikel 4.1.23 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 mogen krachtens artikel 4.1.25 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de betrokkene niet hinderen in zijn recht van omheinen, afbreken, verbouwen, herstellen of bouwen. Dit principe, de plicht tot wegname, verplaatsen, aanpassing door de netbeheerder, is echter niet door te trekken naar de installaties bedoeld in 1°. Een distributiecabine zal enkel in hoogste (maatschappelijke) nood op of in een onroerend privaat goed geplaatst zijn, en alternatieven zullen niet talrijk zijn. Daarom wordt het recht tot plaatsing van installaties op of in private onroerende goederen uitgesloten van deze "verplaatsingsplicht".

Uiteraard zal de eigenaar in het kader van verbouwingen die in zo een gebouw waar de netbeheerder via erfdienstbaarheden een technische ruimte heeft niet zomaar om het even welke aanpassing kunnen doorvoeren. Dat is echter met betrekking tot andere verplichtingen die bij verbouwingen gelden nu ook het geval (men denke aan de consequenties van de bescherming als monument of landschapszicht,..., de bouwverboden langs bepaalde wegen of grenzen, of de gevolgen van erfdienstbaarheden zoals recht van doorgang). De netbeheerder zal zich uiteraard wel steeds als een goed huisvader dienen te gedragen en kan zelf geen onredelijke eisen stellen met betrekking tot de verbouwing of om een verbouwing tegen te houden, maar een verbouwing mag ook geen argument of alibi zijn voor de eigenaar om de erfdienstbaarheid trachten teniet te doen. Om die redenen kan het recht zoals dat conform het huidige artikel 4.1.25 van het Energiedecreet voor open ruimtes geldt niet van toepassing worden op de technische ruimte binnen een gebouw. In tegenstelling tot kabels in grond die makkelijker verplaatsbaar zijn, zou dit een onevenredige last voor de netbeheerder inhouden.

Erfdienstbaarheden van openbaar nut impliceren op zich overigens geen recht op vergoeding, tenzij een wet of decreet daar anders over beslist. *In casu* is het net de bedoeling dit evenwicht te regelen en te garanderen door het vaststellen van een jaarlijkse vergoeding. Het zal daarbij in concreto aan de vrederechter zijn om bij betwisting over de hoogte al deze verschillende facetten mee in rekening te brengen bij het vaststellen van de hoogte van de jaarlijkse vergoeding die de distributienetbeheerder verschuldigd is. De vrederechter kan daarbij de mogelijke beperkingen die voortvloeien met betrekking tot het uitvoeren van verbouwingen ook mee in rekening brengen en valoriseren.

De beperkingen zijn dan ook proportioneel ter bereiking van het doel, namelijk de verzekering van een deugdelijke elektriciteits- en aardgasdistributie, waar ook de betrokken gebouwen in kwestie voordeel uit halen.

Artikel 9, artikel 10, artikel 11, artikel 12, artikel 13, artikel 14, artikel 15, artikel 18, en artikel 19

Momenteel hebben de distributienetbeheerders, de beheerder van het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit, de warmte- en koudenetbeheerders, alsook de beheerder van een directe lijn of directe leiding, de beheerder van een gesloten distributienet en de beheerder van een privé distributienet op grond van het Energiedecreet van 8 mei 2009

het prerogatief om onder bepaalde voorwaarden het openbaar domein te gebruiken voor hun taken m.b.t. energie en om daar lijnen en leidingen in aan te leggen.

Nieuw aangelegde "gemeentewegen" gaan echter niet steeds (reeds) tot het openbaar domein behoren, waardoor er enige onduidelijkheid is of die voormelde netbeheerders in die gevallen wel kunnen gebruik maken van de in het Energiedecreet van 8 mei 2009 opgenomen prerogatieven. Gelet op hun taken van algemeen belang zou het onlogisch zijn dat die netbeheerder wegen die behoren tot het openbaar domein (inclusief die gemeentewegen die behoren tot het openbaar domein) op basis van die prerogatieven wel mogen gebruiken, maar gemeentewegen die niet tot het openbaar domein behoren dan weer niet zouden mogen gebruiken. Aangaande de gemeentewegen werd ondertussen via het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen een algemene regeling getroffen. Die regeling lost de onduidelijkheid in hoofde van de netbeheerders evenwel niet op.

Daarom wordt enerzijds een definitie van het begrip "gemeenteweg" (overgenomen uit artikel 2, 6° van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen) in het Energiedecreet van 8 mei 2009 opgenomen, en worden voor de duidelijkheid de gemeentewegen nu ook expliciet vermeld in de artikelen 4.1.27, 4.1.28, 4.5.1, 4.6.1, 4.7.1, 4/1.1.13 en 4/1.1.14 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Bij de toepassing van die artikelen blijft de regeling uit artikel 4.1.28 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 m.b.t. o.a. verplaatsingen overigens van toepassing.

Artikel 15

Dit artikel voegt een nieuw hoofdstuk VII/1 in titel IV van het Energiedecreet van 8 mei 2009 in.

Artikel 16

Vanuit de sector worden blijkbaar al commerciële voorstellen gelanceerd waarbij vanuit een centrale opslaglocatie gebouwen via een geheel van onderling verbonden leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen (huishoudelijke) afnemers zouden worden voorzien van propaan. De businesscase van zo een propaan- of butaannet wordt financieel overigens enkel mogelijk gemaakt door de afwezigheid van aardgas in die zone.

In geval een dergelijke leidingconstructie zou betrekking hebben op aardgas⁷ dan zou sprake zijn van hetzij een aardgasdistributienet, hetzij een verboden privé-distributienet. De aanleg en uitbating van dergelijke propaan of butaannetten gaat weliswaar tegen de algehele filosofie van het netbeheer in, maar is strikt genomen momenteel door het Energiedecreet van 8 mei 2009 niet verboden aangezien de hoofdstukken aangaande distributienetten en privé-distributienetten exclusief gelinkt zijn aan elektriciteit en aardgas, en niet aan propaan of butaan.

Propaan- of butaannetten zijn echter ook geen duurzaam toekomstbestendig alternatief voor aardgasnetten. Aardgas, propaan- en butaangas stoten bij verbranding respectievelijk $\pm 0,202$ ton CO₂ per MWh, en $\pm 0,227$ ton CO₂ per MWh uit. Het heeft dan ook weinig zin om omwille van redenen van emissiereductie nieuwe aansluitingen op aardgasdistributienetten te verbieden (zoals thans reeds opgenomen in artikel 4.1.16/1 en zoals door dit decreet verder aangescherpt) als vanuit bepaalde partijen uit de

---

⁷ Dit is in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 gedefinieerd als "elke gasvormige brandstof van ondergrondse oorsprong die hoofdzakelijk uit methaan bestaat, met inbegrip van vloeibaar aardgas". Propaan en butaan vallen daar dus niet onder aangezien die niet bestaan uit "hoofdzakelijk methaan".

gassector tegelijk initiatieven worden genomen om in nieuwe verkavelingen kleinschalige netten voor het distribueren van bijvoorbeeld propaan aan te leggen.

Afnemers die op een dergelijk propaan- of butaannet zijn aangesloten ontberen overigens voorts ook alle beschermingsmaatregelen die bij de distributie en levering van aardgas van toepassing zijn: ze genieten niet van de vrije leverancierskeuze uit artikel 4.4.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, de noodleveranciersregeling uit artikel 4.3.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 noch vallen ze onder de sociale beschermingsmaatregelen die door of krachtens titel VI van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn vastgesteld.

Daarom wordt een decretale maatregel voorgesteld die de aanleg van dergelijke netten verbiedt in de gebieden waar ook het aardgasaansluitingsverbod van toepassing is. Een dergelijke verbod valt overigens binnen de gewestelijke energiebevoegdheden zoals vermeld in artikel 6, §1, VII, eerste lid, b) van de BWHI aangezien dit duidelijk betrekking heeft op distributienetbeheer. De in de BWHI gehanteerde term "openbare gasdistributie" is daarbij ruimer dan louter de aardgasdistributie.

Artikel 20

Het decreet van 26 april 2019 voegde een anti-saucissoneringsbepaling in artikel 7.1.1, §2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 in. Uit de praktijk bleek immers dat het schrappen via het decreet van 10 maart 2017 van de eerdere anti-saucissoneringsbepaling uit artikel 7.1.5, §4 het ongewenste neveneffect had dat het mogelijk wordt om PV-installaties van net geen 750 kW te bouwen – die dus nog net behoren tot een representatieve projectcategorie met bijbehorende representatieve bandingfactor – en die installaties korte tijd nadien uit te breiden. Op die uitbreiding was dan ook een bandingfactor van toepassing overeenkomstig een representatieve projectcategorie, terwijl aan de installatie eigenlijk logischerwijs een projectspecifieke bandingfactor had moeten worden toegewezen. Dat zou mogelijk leiden tot een grote oversubsidiëring als de projectspecifieke bandingfactor veel lager uitkomt dan de bandingfactor van de representatieve projectcategorie.

Via het Verzameldecreet II werd de drempel van 750 kW aangepast naar 2 MW. Via de hervorming die de Vlaamse Regering bij besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 doorvoerde krijgen bepaalde PV-installaties op zonne-energie immers geen groenestroomcertificaten meer en moeten zij, als zij steun willen genieten, deelnemen aan het tendersysteem van zon en kleinschalige wind.

Via het besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2021 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de EPB, de uitbreiding van de energieprestatieregelgeving tot zorgwoningen en de uitbreiding van de labelpremie, de rentesubsidie en de energielening+ tot collectieve woongebouwen werd die drempel voor PV bij het tendersysteem van zon en kleinschalige wind echter opgetrokken tot 5 MW. Dit houdt dan ook in dat een gelijkaardige aanpassing moet worden doorgevoerd in artikel 7.1.1, §2, zesde lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 21, artikel 22 en artikel 23

Het Energiedecreet van 8 mei 2009 legt, krachtens artikel 7.1.10, §1, en artikel 7.1.11, §1, aan toegangshouders (meestal zijn dit de leveranciers) de verplichting op om ten laatste op 31 maart van het jaar n, de nodige groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten in te dienen bij de VREG zodat voldaan wordt aan de quotumverplichtingen inzake groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten. Om dit quotum te berekenen dient de VREG te beschikken over de nodige (allocatie)cijfers van de netbeheerders. Tot op heden worden deze gegevens aangeleverd aan de VREG midden

februari. Zodra deze cijfers ontvangen worden kan de VREG de nodige berekeningen uitvoeren (berekening van de toepasselijke vrijstellingen en aantal in te leveren certificaten per toegangshouder), deze berekeningen worden ter kennis gebracht van de toegangshouders, deze moeten deze berekeningen kunnen verifiëren en eventueel laten rechtzetten en vervolgens het aantal in te leveren certificaten inleveren in de certificaten-databank voor 31 maart.

Vanaf 1 november 2021 nam de Belgische elektriciteits- en gasector een nieuw centraal dataplatform (CMS) in gebruik, met een nieuwe communicatiestandaard (MIG 6). De allocatiecijfers voor de quotumberekeningen vanaf inleveringronde 2022 zullen uit deze nieuwe systemen aangeleverd worden.

De allocatie in MIG6 verloopt echter via een nieuw proces dat tot een verbeterde allocatie leidt. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met "Real Load Profiles" (RLP) om de opdeling van de volumes per kwartier te verbeteren, worden ook de productieprofielen van kleine laagspanningsklanten in rekening gebracht en wordt meer tijd voorzien voor controles, zoals de validatie van de volumes van de digitale meters.

Dit betekent volgens de VREG echter dat de gegevens hun pas later beschikbaar zullen worden. Vanaf 2022 zullen de allocatiecijfers voor het voorgaande jaar hierdoor niet midden februari beschikbaar zijn, maar pas 15 werkdagen later (in de loop van de eerste helft van maart).

Om voldoende tijd te laten aan de VREG en de toegangshouders noopt deze vertraging bij de aanlevering van de allocatiecijfers het verschuiven van de decretale deadline voor de inlevering van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten in het kader van de quotumverplichtingen. Voorgesteld wordt om de datum van 31 maart te vervangen door 30 april.

Gelet op het dringende karakter en de nakende deadline van de lopende inleveringsronde moet deze maatregel zo spoedig mogelijk in werking treden.

Artikel 24

In het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 werd opgenomen de mini-EBO trajecten verder te zetten: "Het instrument van de mini-energiebeleidsovereenkomsten wordt verder uitgewerkt en uitgebreid naar nieuwe sectoren. Door middel van vrijwillige overeenkomsten met de kmo's laten we hen gericht en klimaatvriendelijk investeren." In de beleidsnota Energie werd aanvullend aangekondigd werk te zullen maken van een verhoogde energie-efficiëntie in onze kmo's: "We maken werk van een actieplan energie-efficiëntere kmo's en een versterkte wetgeving voor de doelgroep van niet energie-intensieve kmo's (energiegebruik <0,1 PJ). Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de Europese verplichting om specifieke acties te ontwikkelen gericht op het energiegebruik van kmo's" en "De kleinere ondernemingen (in energiegebruik) vragen we een energieaudit uit te voeren om heel gericht op zoek te gaan naar de maatregelen op maat van de onderneming." Om deze versterkte wetgeving voor niet energie-intensieve ondernemingen, en meer bepaald de verplichting tot uitvoeren van een energieaudit, op te kunnen nemen in het Energiebesluit van 19 november 2010, moet het begrip "energieaudit" mee opgenomen worden in de decretale basis van verplichtingen voor ondernemingen, zijnde artikel 7.7.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 25, 1° en 2°

Heden is in artikel 11.2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 reeds bepaald dat de Vlaamse Regering nadere regels kan vastleggen voor de "labeling van gebouwen". Hieraan

wordt thans toegevoegd dat de Vlaamse Regering daarbij ook kan bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen. De Vlaamse Regering kan daarbij een onderscheid maken naar type van gebouw.

Om de klimaatdoelstellingen te halen zal het immers niet volstaan om enkel energieprestatie-eisen op te leggen aan nieuw gebouwde, grondig energetisch gerenoveerde of aangekochte gebouwen. Ook de bestaande gebouwen, zowel residentieel als niet-residentieel, zullen op termijn een minimum energieprestatie moeten kunnen voorleggen. Een globale renovatie-aanpak moet daarbij voorop staan. Zeker in het geval van appartementsgebouwen is het daarom zinvol om niet alleen te focussen op de individuele labels van de appartementen, maar ook om een goed presterend gebouwlabel te ambiëren. Bij appartementsgebouwen speelt er niet alleen de complexiteit van meerdere mede-eigenaren, maar speelt ook de diversiteit in labels tussen de verschillende individuele gebouweenheden. Zo bijvoorbeeld hebben compacte appartementen automatisch een beter label dan minder-compacte, louter door hun geometrievoordeel. Dit mag geen rem vormen op collectieve renovatiemaatregelen die alle appartementen ten goede komen. De invoering van een verplicht gebouwlabel voor het appartementsgebouw als geheel stimuleert daarom de collectieve aanpak en maakt het mogelijk om een gezamenlijk doel na te streven en het gebouw als geheel energetisch te verbeteren.

Artikel 25, 3°, artikel 26, en artikel 30

Niet-residentiële gebouwen die overgedragen worden in volle eigendom, middels opstal of erfpacht moeten krachtens artikel 11.2/2.1 binnen vijf jaar na overdracht voldoen aan enkele energiebesparende maatregelen. Via een ander artikel uit dit decreet wordt de rechtsgrond voor het instellen van die verplichting overigens uitgebreid tot residentiële gebouwen. Het energieprestatiecertificaat zal daarbij een belangrijke tool vormen in het handhavingstraject van de renovatieverplichting. Zo zal aan de hand van dit document op moment van overdracht nagegaan kunnen worden of de gebouweenheden onder het toepassingsgebied van de renovatieverplichting vallen of niet.

In sommige gevallen stelt zich echter een probleem omdat er geen energieprestatiecertificaat beschikbaar moet zijn (en zelfs niet moet overgedragen worden) op het moment van overdracht. Dit is onder meer het geval bij gebouwen waarop een recht van opstal of erfpacht gevestigd wordt. Het energieprestatiecertificaat is namelijk niet verplicht bij deze overdrachtvormen, enkel bij verkoop en verhuur.

De Vlaamse Regering heeft conform artikel 11.2.1, §1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 weliswaar een rechtsgrond voor het opleggen van een EPC-plicht aan houders van een zakelijk recht, maar de accessoire bepalingen uit artikel 11.2.1, §3 en 11.2.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (affichageverplichting, verplichting tot overdracht EPC) zijn enkel van toepassing op koop en verkoop. Ook de handhabingsbepalingen uit artikel 13.4.10 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn enkel afgestemd op koop en verkoop.

Dit heeft als belangrijk gevolg dat de verwervende partij bij dit type overdracht over minder informatie beschikt dan bij een gewone verkoop. Er wordt daarom voorgesteld om de bepalingen aangaande affichageverplichting, overdracht van het energieprestatiecertificaat en de sanctiebepalingen ook op de vestiging van een zakelijk recht van toepassing te maken.

Artikel 27 en Artikel 28

Artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat heden reeds de decretale rechtsgrond voor de renovatieverplichting bij niet-residentiële gebouwen. Dit artikel heeft als doel om het toepassingsgebied van die bepaling uit te breiden zodat aan de Vlaamse

Regering ook rechtsgrond wordt geboden voor het opleggen van minimale eisen inzake renovatie bij een notariële overdracht van de volle eigendom van residentiële gebouwen, en bij de vestiging van een erfpacht en opstalrecht op een residentieel gebouw.

Bijkomend wordt ook een verduidelijking met betrekking tot het materiële toepassingsgebied aangebracht. In het kader van de eerste principiële goedkeuring (VR 2021 0705 DOC.0489/1BIS) van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021⁸ werd met betrekking tot het materiële toepassingsgebied van de renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen onder andere het volgende toegelicht: "De renovatieverplichting is niet van toepassing bij een "fusie" of "opslorping" van een rechtspersoon. In dat geval neemt de nieuwe rechtspersoon de rechten en plichten over van de oude. Het moet dan natuurlijk wel gaan om een "fusie" of "opslorping" zoals bedoeld in het nieuwe ondernemingsrecht." Het was immers niet de bedoeling dat door een louter vennootschapsrechtelijke actie zoals fusie, opslorping of splitsing een nieuwe renovatieplicht ontstaat. Dit principe aangaande fusie e.d. wordt thans in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 als volgt geëxpliciteerd en verankerd:

"In geval een rechtspersoon wordt gesplitst of indien een rechtspersoon fusioneert met, of wordt overgenomen door een andere rechtspersoon, dan ontstaat door die, splitsing, fusie of overneming voor de gebouwen van die rechtspersonen echter geen verplichting, vermeld in het eerste lid. Indien er voorafgaand aan de splitsing, de fusie of de overneming op een gebouw van een van die rechtspersonen echter reeds een verplichting, vermeld in het eerste lid, van toepassing was, dan voldoet de rechtsopvolger binnen de resterende termijn aan het minimaal energieprestatieniveau dat de rechtspersoon die fusioneerde, splitste of werd overgenomen en tot wie het gebouw in kwestie behoorde zelf diende te halen."

Let wel, indien in het kader van de fusie, splitsing of opslorping het gebouw alsnog wordt verkocht, of daarbij een opstalrecht of erfpacht wordt gevestigd, dan ontstaat nog steeds een renovatieplicht als bedoeld in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Deze uitzondering raakt immers niet aan die voorwaarden die onverminderd van toepassing blijven.

Tot slot signaleerde de Vlaamse Raad van het Notariaat dat het volgens hen juridisch gezien niet duidelijk genoeg is of naast het in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 expliciet vermelde vestigen van een erfpacht of opstalrecht ook de overdracht van zo een recht onder het toepassingsgebied valt. Dit is inderdaad de bedoeling en werd zo ook omschreven in punt 3.1 van de omzendbrief OMG/VEKA2021/1 van 17 december 2021. Ten einde potentiële discussies over dit materiële toepassingsgebied te vermijden, wordt in artikel 11.2/2.1, §1, eerste lid, en §2, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een bijkomende expliciete verduidelijking aangebracht dat ook de overdracht van een bestaande erfpacht of opstalrecht aan een derde een renovatieverplichting doet ontstaan. Op die wijze wordt een potentiële achterdeur gesloten om aan de verplichting te ontsnappen en wordt vermeden dat hierover interpretatiediscussies kunnen ontstaan.

Artikel 29

Artikel 13.4.9/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat de administratieve geldboetes die door het VEKA worden opgelegd bij een inbreuk op de renovatieverplichting die krachtens artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is ingesteld. Gelet op de uitbreiding van het materiële toepassingsgebied in artikel 11.2/2.1 van enkel niet-residentiële gebouwen tot residentiële en niet-residentiële gebouwen, dient dan ook in

---

⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de invoering van een renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen en bepalingen over het energieprestatiecertificaat voor niet-residentiële gebouwen, BS 10 augustus 2021.

artikel 13.4.9/1 het materiële toepassingsgebied te worden uitgebreid met residentiële gebouwen.

Tevens wordt artikel 13.4.9/1 van toepassing gemaakt op het niet halen van de eisen aangaande het minimaal energieprestatielabel.

Artikel 31

Dit artikel voegt aan titel XIII, hoofdstuk IV van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een nieuwe afdeling VIII toe.

Artikel 32

Dit artikel voegt aan de voormelde nieuwe afdeling VIII een artikel 13.4.14 toe. Dit artikel betreft een sanctiebepaling voor de niet naleving van de door de Vlaamse Regering op grond van artikel 7.7.2 van het Energiedecreet aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen opgelegde de verplichtingen aangaande het rationaliseren en gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën.

Het invoeren van verplichtingen voor ondernemingen waarbij eisen gesteld worden rond het opstellen van een energieboekhouding, een energieaudit, een energieplan of een energiestudie, en rond het verplicht uitvoeren van rendabele maatregelen, vereist in het voorzien van een effectieve handhaving.

Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 7.7.2. de door de Vlaamse Regering vastgestelde verplichtingen voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen inzake het rationaliseren van hun energiegebruik en het gebruik maken van hernieuwbare energietechnologieën niet werden gerespecteerd, dan kan het VEKA aan de onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon op wie de verplichting rust een administratieve geldboete opleggen van 1.000 euro tot en met 500.000 euro. Door deze vork kan het agentschap rekening houden met de omvang van de onderneming en de ernst van de inbreuk zodat de opgelegde boete proportioneel is tot de inbreuk.

Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Deze boete werkt dan ook niet bevrijdend. Als de onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon bij het verstrijken van die termijn nog steeds in gebreke blijft, kan het VEKA de onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon een nieuwe administratieve geldboete opleggen. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. De procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 7.7.2. vastgestelde verplichting is voldaan.

Door de vork in de hoogte van de boete en de mogelijke blijvende herhaling ervan, wil het VEKA de onderneming aanzetten haar verplichtingen na te komen, en vermijden dat de onderneming de kost om te voldoen aan haar verplichting afweegt ten opzicht van de hoogte van een mogelijke boete.

Artikel 33

Naar aanleiding van de voorbereiding van de publicatie in het Belgisch Staatsblad van het *decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen*, werd vastgesteld dat na de

definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering en de indiening van het ontwerpdecreet in het Vlaams Parlement er iets verkeerd is gelopen in de vormgeving van het ontwerp van decreet bij de diensten van het Vlaams Parlement. In punt 2.7.9 van de bijlage bij het Energiedecreet van 8 mei 2009 (artikel 23, 9° van dat ontwerp van decreet) zijn de formules namelijk niet overgenomen/weggevalen. Dit werd gedurende de parlementaire behandeling niet opgemerkt. In de door het Vlaams Parlement in plenaire vergadering aangenomen versie zijn de formules in datzelfde punt dus verkeerdelijk niet opgenomen. Met deze ontworpen bepaling wordt voorzien in een correctie hiervan.

Aangezien het voormelde artikel 23, 9° van het decreet van 17 december 2021 in werking trad op 1 januari 2022, wordt voorzien dat deze rechtszetting uitwerking zal hebben vanaf dezelfde datum.

Artikel 34

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van dit decreet. Artikel 4, 1° en 3° treedt in werking op 1 juli 2022.

Artikel 21, 22, 23 treden in werking op de datum van de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

Artikel 33 heeft uitwerking vanaf 1 januari 2022.

Artikel 4.7/1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, in de lezing ingevoegd bij artikel 16, is voor het eerst van toepassing op omgevingsvergunningen voor het verkavelen van gronden of omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen die worden aangevraagd vanaf de eerste dag van de maand volgende op de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

De overige bepalingen treden in werking binnen de gebruikelijke tien dagen na de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

Brussel, (datum)

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR